

4. Султанова О. В. Можливості професійної підготовки майбутнього вчителя музики, як фактора його самоактуалізації / О. В. Султанова // Наукові записки : збірник наукових статей / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – Вип. 89. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – С. 208-210. (Серія педагогічні та історичні науки)
5. Шрамко О. І. Основний музичний інструмент: алгоритм методики / О. І. Шрамко. – Кривий Ріг, “Видавничий дім”, 2008. – 219 с.
6. Щолокова О. П. Модернізація фахової мистецької освіти у контексті сучасних гуманістичних ідей / О. П. Щолокова // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти : зб. наук. праць. – Вип. 4 (9). – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. – С. 11-15.

КОРЗУН В. В., РЕВУЦКАЯ С. А. Планирование педагогического процесса в индивидуальных классах институтов искусств.

В статье рассматриваются проблемы современной подготовки учителя музыки; акцентируется важность тщательного планирования учебного процесса. Особенно отмечена роль преподавателя в учебном процессе в аспекте комплексного развития личности будущего педагога-музыканта.

Ключевые слова: планирование педагогического процесса, индивидуальные особенности студентов, исполнительское мастерство.

KORZUN V., REVUTSKAYA S. Planning of pedagogical process in individual classes higher art schools.

The article considers problems modern training Muzikante through advance planning perspectives of learning. Particularly marked in the learning process se teacher's role in the comprehensive development of personality Muzikante.

Keywords: individual repertoire plan, calendar and thematic plan, a differential approach to student.

УДК 159.956.2:37.015.31

**Корнелюк В. О.
Луцький педагогічний коледж**

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ЕВРИСТИЧНИХ ЗНАТЬ У БАКАЛАВРІВ

В публікації встановлено, що професійно евристична підготовка студентів виявляється в реалізації нових технологій, використанні адекватних методів навчально-пізнавальної діяльності, розв'язанні логічно-комп'ютерних завдань, що спонукають до негайної дії в конкретній педагогічній ситуації. Виявлено, що характерною ознакою педагогічної ситуації виступає наявність суперечностей між метою професійної підготовки бакалавра та можливістю здійснення конструктивно-технічних дидактичних завдань.

Ключові слова: евристичне навчання, евристичне мислення, евристичні знання, евристична діяльність.

Передбачили, що у процесі проведення науково-пошукової роботи варто удосконалити проблему організації навчально-пізнавальної

діяльності студентів та забезпечити розвиток їхнього інтелектуального потенціалу, який спирається на креативність педагогічного мислення, реалізацію способів поетапного формування прийомів розумової діяльності. Обґрунтували тезу про те, що оволодіння прийомами розумової діяльності не тільки зводиться до формування відповідної розумової операції студентами конкретного змісту логічно-інтелектуальної освіти, а є необхідним для використання евристичних знань у майбутній професійній діяльності.

Мета дослідження – встановити, що якісна професійно-педагогічна освіта – важливий компонент становлення особистості бакалавра, який дає змогу формувати у нього професійно-евристичні знання, а забезпечення якості професійної освіти – процес приведення системи до певного стандарту, реалізації ефективної навчально-пізнавальної діяльності студентів, розвитку їхнього педагогічно-професійного мислення.

Завдання дослідження – узагальнити навчально-пізнавальне забезпечення професійно-технічних знань у системі формування професійних якостей бакалавра, що впливає на розвиток технічно-комп'ютерного мислення у професійному становленні майбутніх вчителів.

У дослідженні ми використали наукові ідеї, що подані у монографії за редакцією А. Д. Білана, О. П. Панасюка [2], у якій стверджується, що системність професійної підготовки майбутніх вчителів спирається на логічно-комп'ютерний розвиток технічного мислення особистості, вміння застосовувати технічні засоби навчання для розвитку логічного мислення учнів.

У процесі реалізації константувального експерименту ми використали розроблений нами курс “Евристична освіта”, який розрахований на 108 годин, з них: 18 – лекційних годин, 36 – семінарсько-практичних занять, 54 – самостійна робота студентів.

Програма курсу подана на схемі 1.

<i>№ модуля</i>	<i>Назва тем модуля</i>	<i>Кількість годин лекційних занять</i>	<i>Кількість годин семінарських занять</i>	<i>Самостійна робота студентів</i>
Модуль I. Загальні основи педагогіки	Тема 1. Предмет, завдання і категорії евристичної освіти.	2	2	2
	Тема 2. Історичні надбання евристичної освіти.	2	6	6
	Тема 3. Система евристичної освіти в Україні.	2	2	2
	Тема 4. Формування творчої особистості вчителя.		2	4
Модуль II. Дидактика	Тема 5. Теорія евристичного навчання та освіти.	2		4
	Тема 6. Зміст евристичної освіти у сучасній школі		2	2
	Тема 7. Закономірності, принципи та правила евристичного навчання.		2	4

№ модуля	Назва тем модуля	Кількість годин лекційних занять	Кількість годин семінарських занять	Самостійна робота студентів
	Тема 8. Процес евристичного навчання у школі.	2	2	2
	Тема 9. Загальні методи евристичного навчання.	2	2	4
	Тема 10. Види та форми організації евристичного навчального процесу.	2	4	4
	Тема 11. Контроль, перевірка та оцінка знань учнів.		2	4
	Тема 12. Сучасні інноваційні аспекти евристичної технології.		2	4
Модуль III. Теорія виховання.	Тема 13. Основи творчого саморозвитку особистості.	2	2	2
	Тема 14. Принципи побудови теорії пізнання та логічного мислення.	2	4	2
	Тема 15. Зміст та методи формування творчої особистості учнів.		2	4
	Тема 16. Основні напрямки формування творчого саморозвитку			4

Схема 1. Модульна програма курсу "Евристична освіта"

Проводячи дослідження, ми за допомогою анкетування, самооцінок, зрізів, тестів, контрольних робіт одержали дані про якість засвоєння евристичних знань студентами, сутності та компонентів евристичного навчання, способи формування професійних надбань, які подаємо у таблиці 1.

Якісний аналіз результатів проведеного дослідження показав, що студенти володіють евристичною термінологією, теоретично правильно обґрунтовують залежність між рівнем сформованості евристичного мислення і формуванням логічної самосвідомості та їхнім впливом на результативність навчально-пізнавального процесу. Позитивно можна оцінити серйозне ставлення студентів педагогічного коледжу до проблеми формування евристичних цінностей, про що свідчить майже повна відсутність неправильних відповідей у третьокурсників після проведеної експериментальної роботи.

Таблиця 1

Узагальнення результатів засвоєння евристичних знань студентами, які впливають на формування логічного мислення (К –115, у %)

Курс	Одержано відповідей					
	правильних повних експеримент		правильних неповних експеримент		неправильних експеримент	
	констант.	форм.	констант.	форм.	констант.	форм.
	I	20,3	30,1	20,5	33,6	77,3
II	30,5	46,8	35,0	40,3	42,3	16,2
III	41,7	47,0	43,3	49,1	11,7	0,6
IV	44,3	57,3	46,3	59,1	22,7	0,9

За результатами константувального експерименту 35,6% студентів відзначили в себе високий рівень сформованості евристичних знань, а за оцінками викладачів таких студентів було 30,6%, однокурсники визначили 37,1%. Отже, експертні оцінки нижчі за самооцінку.

Анкетування, бесіди, тобто процес дослідження здійснювали в трьох педколеджах міст: Луцька, Володимир-Волинського, Дубно. Брався до уваги той факт, що достовірні дані можна одержати, коли охопити 10% студентів від їх загальної кількості у процесі професійної підготовки.

Ми намагалися виявити об'єктивне ставлення майбутніх вчителів до книжок, журналів, газет, а також хотіли дізнатись, як вони використовують людяність, доброту, гуманність у практичній діяльності. Крім цього, в бесідах ми одержали дані про те, як впливає бюджет сім'ї на придбання книг, газет та журналів. Виявилось, що в сім'ях студентів Дубнівського педагогічного коледжу на придбання літератури витрачається 360 грн на рік, Володимир-Волинському педколеджі – 270 грн, у Луцькому – 230 грн. Більш узагальнені результати дослідження подано в таблиці 2.

Таблиця 2

Динаміка розвитку інтересу студентів до літератури та логічних знань (К – 115, у %)

Студенти коледжів	Рік									
	книжки		журнали		газети		повідомлення		реферати	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Луцьк	7,8	2,6	6,5	11,4	73,4	63,0	13,6	23,4	17,3	22,5
В.-Вол.	6,5	8,2	5,68	8,7	77,3	72,5	16,2	17,0	17,4	21,2
Дубно	3,6	5,5	5,8	8,6	83,9	80,2	13,8	14,6	17,9	19,8

Дані таблиці 2 показують, як студенти володіють евристичними вміннями та навичками та їхнє ставлення до реальних дій у побуті, наприклад, готові робити повідомлення 23,4% студентів, реферати – 22,5%, а практично допомогти – 21,2%. Ці показники свідчать про те, що майбутні вчителі не завжди готові підготувати наукове повідомлення або реферат на задану тему. А це безпосередньо впливає на формування їхнього інтелекту та розвиток власних професійних рис, який здійснюється у надто повільному темпі, що впливає на формування логічного мислення та творчого саморозвитку особистості.

Результати подаємо в таблиці 3.

Таблиця 3

Фактори, що гальмують розвиток логічного мислення у студентів (К – 115, у %)

Коротка характеристика факторів	Відповіді респондентів		
	2011	2012	2013
Застарілі авторитарні методи у навчальному процесі	26,0	25,1	27,3

Коротка характеристика факторів	Відповіді респондентів		
	2011	2012	2013
Психолого-педагогічна невідповідність викладача до логічного мислення	22,2	21,4	19,7
Недостатня обізнаність викладачів інформацією про сучасний урок	26,5	24,2	25,4
Відсутність нових підручників та посібників про евристичне навчання	19,1	17,4	21,5
Недостатня обґрунтованість теорії евристичного навчання	4,3	13,0	7,2

Зафіксовані в таблиці 3 дані свідчать, що в реальній психолого-педагогічній діяльності викладачів є ряд негативних факторів, які знижують ефективність формування логічного мислення у майбутніх вчителів. Крім того, за нашими спостереженнями, значна частина викладачів не прагне розвивати творчий саморозвиток особистості через аспекти пізнання, формування логічного мислення, його реальної креативності та сучасних процесів комунікації.

Використана література :

1. *Барабаш Ю. Г., Нозінкевич Р. О.* Педагогічна майстерність: теоретичні й навчально-методичні основи. – Луцьк : РВВ “Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2006. – 476 с.
2. *Білан А. Д., Панасюк О. П.* Інформаційні технології: технічно-педагогічний аспект : монографія. – Луцьк : ПВД “Твердиня”, 2008. – 300 с.
3. *Бондарчук Л. І.* Методи активного навчання в курсі “Основи педагогічної майстерності” / Л. І. Бондарчук, Е. І. Федорчук // Вища і середня пед. освіта. – К., 1993. – № 16. – С. 51-56.
4. *Гончаренко С. У.* Зміст загальної освіти і її гуманітаризація / Семен Устинович Гончаренко // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи : монографія / [за ред. І. Я. Зязюна]. – К. : Віпол, 2000. – 420 с.
5. *Забезпечення якості освіти в ЗНЗ : матеріали Всеукраїнської конференції (16-17 квітня 2008 року) / укл. Л. О. Щоголева.* – Луцьк : ПВД “Твердиня”, 2008. – 200 с.

КОРНЕЛЮК В. Формирование профессионально эвристических знаний у бакалавров.

Выявлено, что профессионально эвристическая подготовка студентов проявляется в реализации новых технологий, использовании адекватных методов учебно-познавательной деятельности, решении логически-компьютерных задач, побуждающих к немедленному действию в конкретной педагогической ситуации. Обнаружено, что характерным признаком педагогической ситуации выступает наличие противоречий между целью профессиональной подготовки бакалавра и возможностью осуществления конструктивно-технических дидактических задач.

Ключевые слова: эвристическое обучение, эвристическое мышление, эвристические знания, эвристическая деятельность.

KORNELYUK V. Forming of professional heuristic knowledges for bachelors.

It was identified that professional heuristic students training occurs in the realization of new technologies, in the use of adequate methods of educational activity, solution of logical computer tasks that induce to immediate action in the concrete pedagogical situation. It was found out that typical sign of pedagogical situation is the attendance of contradictions between the goal of professional bachelor training and opportunity of solving constructive technical didactical tasks.

Keywords: heuristic training, heuristic thinking, heuristic knowledge, heuristic activity.